

SYFTE

Att bidra till förbättrad folkhälsa genom att begränsa alkoholens skadeverkningar.

VÅRT SAMHÄLLSUPPDRAG

Att med ensamrätt, och med ansvar och god service, sälja alkoholdrycker och att informera om alkoholens risker.

VÅR VISION

Ett samhälle där alkoholdrycker njuts med omsorg om hälsan så att ingen tar skada.

Sammanfattning av fjärde kvartalet 2016

- Nöjd Kund Index¹ uppgick till 84 (84)².
- Ålderskontrollen uppgick till 96 (95) procent.
- Opinionsmätningar visade att 76 (78) procent av medborgarna vill behålla Systembolagets ensamrätt till detaljhandelsförsäljning av sprit, vin och starköl.
- Systembolagets försäljningsvolym uppgick till 118,9 (121,4) miljoner liter.
- Nettoomsättningen minskade till 7 587 (7 622) MSEK.
- Rörelseresultatet minskade till 32 (40) MSEK.
- Resultat efter finansiella poster uppgick till 30 (33) MSEK.

Sammanfattning av januari – december 2016

- Nöjd Kund Index uppgick till 84 (84).
- Ålderskontrollen uppgick till 96 (96) procent.
- Opinionsmätningar visade att 76 (77) procent av medborgarna vill behålla Systembolagets ensamrätt till detaljhandelsförsäljning av sprit, vin och starköl.
- Systembolagets försäljningsvolym uppgick till 479,7 (470,7) miljoner liter.
- Nettoomsättningen ökade till 28 469 (27 645) MSEK.
- Rörelseresultatet ökade till 217 (179) MSEK.
- Resultat efter finansiella poster uppgick till 264 (176) MSEK.

1. För definitioner av nyckeltal se sidan 12–13.

2. Siffror inom parentes avser motsvarande period föregående år om inget annat framgår.

Finansiell information

MSEK	okt–dec 2016	okt–dec 2015	helår 2016	helår 2015
Nettoomsättning	7 587	7 622	28 469	27 645
Rörelseresultat	32	40	217	179
Resultat efter finansiella poster	30	33	264	176
Periodens resultat	103	88	289	198
Eget kapital	1 612	1 521	1 612	1 521
Avkastning på eget kapital, %	–	–	17,5	11,6
Balansomslutning	5 872	5 817	5 872	5 817
Soliditet, %	28,2	28,3	28,2	28,3
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 246	1 528	306	480
Medelantal anställda	3 782	3 669	3 551	3 425

Vd har ordet

2016 har varit ett framgångsrikt år med många positiva händelser och erfarenheter som vi tar med oss in i nästa verksamhetsår.

Nöjd kund index (NKI) visade vid senaste mätningen ett resultat på 84 i samma nivå som förra årets rekordnivå. Ett av de kvalitetsområden i NKI som är viktigt för våra kunder är synen på vårt samhällsansvar, något som även återspeglas i den höga nivån på vårt OPI. Tillsammans med upplevelsen av våra medarbetare bidrar detta kvalitetsområde till en fortsatt hög nivå av NKI. Andelen godkända ålderskontroller ligger kvar på 96 procent, vilket även var målnivån för 2016.

Alkohol är inte som vilken vara som helst, vi säger och skriver det ofta, men det tål att upprepas. Årets julkampanj, som gick digitalt, på bio och TV under december, handlade om att alkoholens skadeverkningar drabbar långt fler än bara den som dricker. Tack vare Systembolagets ensamrätt begränsas alkoholskadorna och färre människor far illa av alkohol.

Trenden av ett totalt minskat drickande håller i sig och det är glädjande nog ungdomar med ett helt liv framför sig som står för en stor del av detta. Trots att den totala konsumtionen av alkohol har minskat ser vi ett förändrat förhållningssätt till alkohol i vardagen, med en mer tillåtande alkoholnorm, något vi följer med stigande oro.

Systembolagets dotterbolag IQ har gjort viktiga satsningar under året. Under hösten lanserades boken "Bästa festen – för en smartare alkoholkultur i studentlivet", med konkreta tips och kloka erfarenheter. Boken är en gemensam satsning mellan Sveriges förenade studentkårer och IQ, med stöd från Arvsfonden. Alkoholnormen är stark under studenttiden och som ung vuxen och nyss utflugnen från föräldrahemmet är man ofta både nyfiken och sårbar. Boken är ett bra verktyg för alla som vill skapa en smartare alkoholkultur för våra ungdomar i studentlivet.

Systembolaget utser varje år "Årets butik" och under året utsågs 2015 års vinnare Haparanda och Malå. I oktober hade jag och företagsledningen förmånen att praktisera i båda butikerna. Att möta kunder och få ta del av samvaron kollegor emellan gör mig stolt över vår verksamhet. Ett systematiskt och organiserat arbetssätt med kunden i fokus och en fantastisk teamkänsla med stort engagemang kan inte annat än att smitta av sig.

I oktober visade SVT:s Uppdrag Granskning ett inslag om bristande arbets- och levnadsvillkor för vingårdsarbetare på några vingårdar i Sydafrika. Systembolagets utgångspunkt är att handel med leverantörer som köper från producenter och vingårdar i riskländer innebär en positiv påverkan, förutsatt att det ställs tydliga krav. Vi utvecklar kontinuerligt vårt hållbarhetsarbete, både miljömässigt och socialt och arbetar sedan 2012 med BSCI:s¹ uppförandekod. För att skapa bättre villkor har vi en nära dialog med bland annat leverantörer, producenter och fackliga

organisationer. Vi ser med allvar på hållbarhetsarbetet och ökade antalet kontroller av producenterna under 2016 och kommer att öka antalet kontroller ytterligare under 2017.

2016 års omsättning uppgick till 28 469 miljoner kronor, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med föregående år. Rörelseresultatet för helåret uppgick till 217 miljoner kronor, vilket kan jämföras med 179 miljoner föregående år. Ökningen beror främst på att vi har lägre avskrivningar i år. En bidragande orsak till den ökade omsättningen är den så kallade premiumiseringstrenden. Vi ser att kunderna väljer att betala mer för både vin och öl och därmed väljer artiklar i de dyrare segmenten. Andra segment som har ökat är alkoholfritt och ekologiskt producerade drycker, eftersom våra kunder gör medvetna val i allt större utsträckning och det ska vi möta upp. Försäljningen av det alkoholfria sortimentet är fortsatt stigande och försäljningsvolymen ökade med 11 procent jämfört med föregående år.

Stödet för vår ensamrätt (OPI) ligger fortfarande högt på 76 procent, men innebär en sänkning från fjolårets 77 procent. Vi har ett viktigt uppdrag att kommunicera om varför vår ensamrätt bidrar till en bättre folkhälsa med begränsad tillgänglighet och utan vinstintresse. I vår strategiska plan de tre kommande åren är denna dialog fortsatt prioriterad.

2017 kommer vår nya strategiska plan att omsättas i verksamhetsnära aktiviteter. Fokus kommer att ligga inom tre huvudområden; Systembolaget ska fortsätta imponera på kunderna, vi ska öka kunskapen om alkoholens risker och ge de bästa förutsättningarna för våra 5 000 medarbetare att arbeta mot våra mål och vår vision. Om varje medarbetare får vara sitt bästa jag, då är det kul att gå till jobbet.

Magdalena Gerger
Verkställande direktör

1. BSCI, Business Social Compliance Initiative, är en europeisk företagsdriven organisation där medlemmarna har en gemensam uppförandekod och gemensamt system för revision.

Systembolaget i korthet

Målet för den svenska alkoholpolitiken, som beslutas av riksdagen, är att minska den totala konsumtionen av alkohol i samhället. Det är därför Systembolaget finns. De alkoholrelaterade problemen blir mindre om alkoholförsäljningen begränsas genom öppettider och antal försäljningsställen. I Systembolagets uppdrag ingår också att informera om alkoholens skadeverkningar. Vi lockar inte kunder att köpa mer än de tänkt. Det är en viktig skillnad jämfört med många andra butikskedjor, vars mål är att öka försäljningen och göra så stor vinst som möjligt.

Vi erbjuder god service och produkter och tjänster som kan hjälpa den som dricker alkohol att njuta på ett mer medvetet sätt. Vi står för något mer än det som finns på våra hyllor. Vi står för en idé – mer medvetna val för individens och allas bästa.

Som statligt ägt företag ska Systembolaget agera föredömligt inom hållbart företagande och verksamheten ska bedrivas effektivt.

Systembolaget har 438 butiker och finns i Sveriges samtliga 290 kommuner. Utöver butikerna finns 467 ombud runt om i Sverige där kunderna kan beställa varor för avhämtning. Från och med februari i år är det även möjligt att beställa till våra ombud via systembolaget.se. Systembolaget erbjuder på försök även hemleverans till ett antal områden i Sverige.

Medelantalet anställda uppgick till 3 782 (3 669) under kvartalet. Ökningen förklaras bland annat av satsningar för att säkerställa ett bra kundmöte och att Systembolaget har utökat med nya butiker jämfört med föregående år.

HÄNDELSER UNDER KVARTALET

Under fjärde kvartalet har följande inträffat:

- Årets sista mätning av OPI har genomförts. Resultatet (både för kvartalet och helåret) visar att 76 procent av befolkningen vill behålla Systembolaget och monopolen. Motsvarande resultat för 2015 var 78 för kvartalet, respektive 77 för helåret.
- Försäljningsandelen ekologiskt har fortsatt att öka och uppgick per den sista december till 11,6 (9,3) procent av den totala försäljningsvolymen.
- Systembolaget har hållit en extra bolagsstämma. På extrastämman valdes två nya ledamöter in i styrelsen: Frida Johansson Metso och Robert Damberg.
- Systembolaget har beslutat om en ny strategisk plan för 2017–2020. I korthet går strategin ut på att fortsätta imponera på kunderna, jobba för en medveten alkoholkonsumtion och tydligare förklara nyttan med Systembolaget. Detta ska göras genom att ännu mer tillvarata på kraften i alla 5 000 medarbetare.
- Systembolaget har erhållit utmärkelsen:
– Vinnare av 100-wattaren för kampanjfilmen "Exper-ten". Arrangör var Sveriges annonsörer.

Strategiska nyckeltal

	okt-dec 2016	okt-dec 2015	helår 2016	helår 2015	målnivå 2016
MSEK					
Nöjd Kund Index (NKI) ¹	84	84	84	84	85
Ålderskontroll, %	96	95	96	96	96
Alkoholindex	–	–	63	65	66
Opinionsindex (OPI), %	76	78	76	77	77
Prestationskultur	–	–	78	77	78
Total sjukfrånvaro, % ²	5,0	5,1	5,0	5,1	4,6
Kvalitetsleverantörsindex	95	95	95	95	95
Minskad klimatpåverkan ³	–	–	–	+2081 ton CO ₂ e	-3000 ton CO ₂ e
Avkastning på eget kapital, % ⁴	–	–	17,5	11,6	8–9 ⁵
Soliditet, %	28,2	28,3	28,2	28,3	20–30
Kostnadseffektivitet ⁶	–	–	7,1	7,2	–

1 Från och med 2016 redovisas NKI tre gånger per år, utfall i kvartalskolumnen avser senaste mätning.

2 Utfall avser rullande 12 månader.

3 Redovisas från och med 2015 med utgångspunkt från utgångsvärdet 165 144 CO₂e.

4 Utfall avser 12 månader.

5 Baserad på uppskattad nivå på statsobligationsräntan.

6 Redovisas från och med 2015.

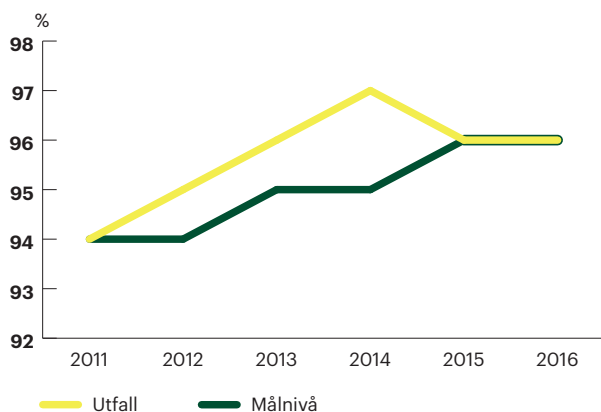
NÖJD KUND INDEX (NKI)¹

Från och med 2016 sker mätning av NKI tre gånger årligen. Resultatet presenteras i juni, september och december. Vid årets tredje mätning uppgick index till drygt 84, vilket är den bästa kvartalsmätningen någonsin. Det är framförallt synen på vårt samhällsansvar och våra butiker som har stärkts.

ÅLDERSKONTROLL

Under året genomfördes 5 803 (5 830) ålderskontrollköp (20–24 år) i våra butiker. Legitimation begärdes vid 96 (96) procent av köptillfällena.

Ålderskontroll

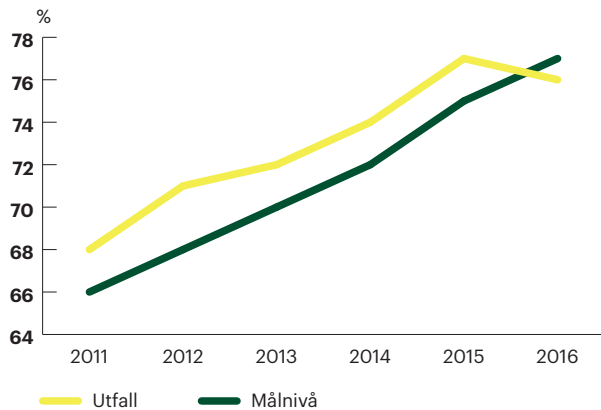
ALKOHOLINDEX

Alkoholindex tas fram en gång per år och publiceras i Ansvarsredovisning 2016.

OPINIONSINDEX (OPI)

OPI mäter hur stor andel av Sveriges befolkning som vill behålla Systembolagets ensamrätt till detaljhandelsförsäljning av sprit, vin och starköl. Ackumulerat för året uppgick index till 76 (77) procent. Stödet för ensamrätten är liksom tidigare starkare bland kvinnor än män samt i de äldre åldersgrupperna. En jämförelse för sista kvartalet isolerat visar att OPI minskade från 78 till 76 vilket beror både på att andelen som är mot monopolet ökade men även att andelen som inte tar ställning ökade.

Opinionsindex

PRESTATIONSKULTUR

Nyckeltalet mäter medarbetarnas upplevelse av prestationsmiljön. Utfallet för 2016 uppgick till 78 (77).

TOTAL SJUKFRÅNVARO

Systembolaget har under året fortsatt arbetet med att analysera orsakerna till sjukfrånvaron och öka kunskapen om frisknärvaro. En omfattande studie inom sex geografiska områden har gjorts och slutsatserna skall tas tillvara och föras över till resterande områden och butiker med en hög sjukfrånvaro. Total sjukfrånvaro (rullande 12 månader) uppgick per den sista december till 5,0 procent, vilket är en liten förbättring jämfört med föregående år (5,1).

KVALITETSLEVERANTÖRSINDEX

Kvalitetsleverantörsindex är ett sammanvägt index av ett flertal kvalitetsparametrar, vilka är betydelsefulla för att uppnå kundnytta såsom produkttillgänglighet, leveranstidsuppföljning samt produktkvalitet. Kvalitetsleverantörsindex uppgick vid mätningen i december till 95 (95).

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Ett av Systembolagets hållbarhetsmål är att fram till och med år 2020 ha minskat den klimatpåverkan som Systembolagets verksamhet har med 14 000 ton CO₂ekvivalenter, utifrån 2014 års utgångsvärde med en klimatpåverkan om 165 144 ton/år. Målet omfattar till exempel utsläpp från förpackningar, elförbrukning och interna resor. Utfallet publiceras i Systembolagets Ansvarsredovisning 2016.

AVKASTNING PÅ EGET KAPITAL

Avkastningen på eget kapital ska enligt ägaranvisningen över tid motsvara den genomsnittliga tioåriga statsobligationsräntan med ett tillägg av sju procentenheter, vilket per den sista december motsvarar 7,5 procent (rullande 12 månader). Avkastningen på eget kapital uppgick per sista december, rullande tolv månader, till 17,5 (11,6) procent. Skillnaden mot föregående år beror främst på ett högre finansnetto samt effekt från periodiseringsfond mellan åren.

SOLIDITET

Soliditeten ska enligt ägaranvisningen för helåret uppgå till mellan 20 och 30 procent. Per den sista december uppgick soliditeten till 28,2 (28,3) procent. Soliditeten varierar normalt över året.

KOSTNADEFFEKTIVITET

Nyckeltalet var ett nytt ägarmål för 2015 och mäts en gång per år. Effektivitetsmättet syftar till att omkostnaderna från tid till annan anpassas till förändringar i såld kvantitet. Utfallet för året uppgick till 7,1 (7,2) vilket innebär en förbättring jämfört med föregående år. På årsstämman 2017 kommer målet för första gången att siffersättas.

Marknad och försäljning

Systembolagets försäljning är högre mot veckosluten samt under slutet av varje månad. De största försäljningstopparna uppstår inför påsk, midsommar, jul och nyår. Därutöver är försäljningen som högst under sommarmånaderna juni till och med augusti. Försäljningsvolymen har ökat jämfört med föregående år. Försäljningsvolymen uppgick ackumulerat till 479,7 (470,7) miljoner liter, en ökning med 1,9 procent

1. Ytterligare information om Systembolagets strategiska nyckeltal återfinns i Ansvarsredovisning 2015 under rubriken "Ägarens mål och strategiska nyckeltal".

jämfört med 2015, vilket motsvarar 9 miljoner liter. I relation till det kan nämnas att Sveriges befolkning, i åldern 20 år och uppåt, ökade med 1,1 procent.²

Försäljningen av det alkoholfria sortimentet är fortsatt stigande och försäljningsvolymen ökade med 10,8 procent jämfört med föregående år, vilket motsvarar 0,3 miljoner liter. Även för övriga varugrupper ökade volymen under året. Försäljningen av sprit ökade med 1,5 procent (0,3 miljoner liter), vin ökade med 0,9 procent (1,8 miljoner liter), starköl ökade med 2,5 procent (5,8 miljoner liter) och cider och blanddryck ökade med 4,5 procent (0,8 miljoner liter).

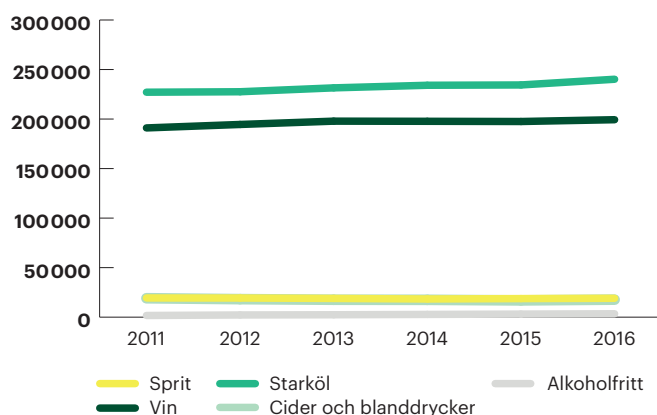
Omräknat till ren alkohol ökade den totala försäljningsvolymen med cirka 1,5 procent.

Försäljningen av ekologiska produkter uppgick för 2016 till 55,8 (43,9) miljoner liter. Majoriteten av den ekologiska försäljningsvolymen kommer fortsatt från viner medan cider, starköl, och alkoholfritt är de varugrupper inom det ekologiska sortimentet som ökar mest. Ekologiska produkter utgjorde 11,6 (9,3) procent av den totala försäljningsvolymen. Vi ser i likhet med tidigare en fortsatt ökning av det ekologiska/etiska sortimentet framöver.

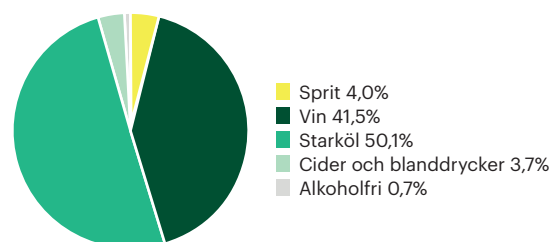
FÖRSÄLJNINGSVOLYM DRYCKER

1000-tals liter	okt-dec 2016	okt-dec 2015	helår 2016	helår 2015
Sprit	5 250	5 291	19 033	18 751
Vin	51 241	52 433	199 338	197 519
Starköl	57 448	58 763	240 184	234 418
Cider och blanddrycker	3 852	3 895	17 682	16 922
Alkoholfritt	1 118	1 025	3 423	3 089
Summa försäljning drycker	118 909	121 407	479 660	470 699

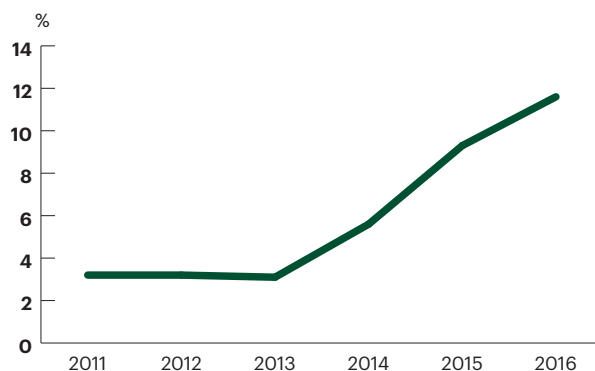
Volym 1000-tals liter januari – december

Liter fördelat per varugrupp januari – december

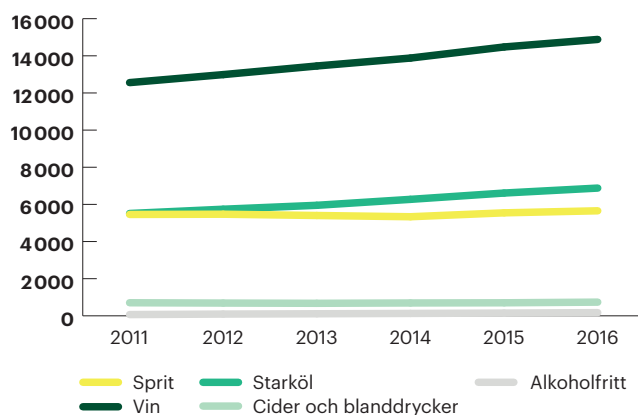
Andel ekologisk försäljning, volym januari – december

FÖRSÄLJNINGSENTÄKTER

Intäkter MSEK	okt-dec 2016	okt-dec 2015	helår 2016	helår 2015
Sprit	1 602	1 608	5 655	5 545
Vin	4 036	4 056	14 882	14 476
Starköl	1 685	1 699	6 878	6 610
Cider och blanddrycker	161	163	737	702
Alkoholfritt	55	48	172	148
Summa försäljning drycker	7 539	7 574	28 324	27 481
Övriga varor och tjänster	48	48	145	164
Summa intäkter	7 587	7 622	28 469	27 645

Intäkter MSEK januari – december

KUNDBESÖK

Antalet kundbesök i butik uppgick under året till 122,1 (120,5) miljoner vilket är 1,4 procent högre än föregående år. Mest ökade kundbesöken under maj, juni och september till följd av varmare väder under för- och sensommaren. Antalet digitala besök, det vill säga besök på webb och app, uppgick till 40,0 (38,0) miljoner under året.

2. Källa: Statistiska centralbyrån. Avser perioden 2015-11-01–2016-11-01.

Ekonomisk utveckling

Ekonomisk utveckling	okt-dec 2016	okt-dec 2015	helår 2016	helår 2015
MSEK				
Nettoomsättning	7 587	7 622	28 469	27 645
Rörelseresultat	32	40	217	179
Finansnetto	-2	-7	47	-3
Resultat efter finansiella poster	30	33	264	176
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 246	1 528	306	480
Balansomslutning	5 872	5 817	5 872	5 817

OKTOBER – DECEMBER 2016

Nettoomsättning

Intäkterna under fjärde kvartalet minskade med 0,5 procent jämfört med föregående år till 7 587 (7 622) MSEK. Förändringen är till stor del väderberoende med sjunkande försäljning när det blev kallt i oktober efter den varma sensommaren. Därtill är minskningen också hänförlig till kalendereffekter. Det är framförallt vin och starköl som står för den huvudsakliga minskningen i kronor. Alkohol-fritt var den enda varugruppen som ökade under kvartalet. Intäkterna minskade mindre än volymen, då kunderna fortsatt köper artiklar i de dyrare segmenten inom samtliga varugrupper.

Rörelseresultat

Kvartalets rörelseresultat uppgick till 32 (40) MSEK. Rörelsemarginalen, exklusive alkoholskatt, uppgick till 0,7 (0,9) procent.

Försäljningskostnaderna ökade till 739 (720) MSEK och administrationskostnaderna minskade till 187 (194) MSEK. Förändringen av försäljningskostnader kan främst hänföras till att personalkostnader har ökat till följd av årlig löne-revision. Administrationskostnaderna har minskat något till följd av bättre nyttjande av resurser.

Finansnetto

Finansnettot uppgick till -2 (-7) MSEK varav 7 (7) MSEK avser ränteintäkter från finansiella placeringar, -9 (-8) MSEK avser orealiserade värdeförändringar och 0 (-6) MSEK avser realiserade värdeförändringar. Finansmarknaden har under kvartalet påverkats av de stigande långa räntorna som är ett resultat av det amerikanska presidentvalet. Systembolagets fasträntade placeringar har utvecklats negativt på grund av utvecklingen på långa räntor.

Resultat efter finansiella poster

Kvartalets resultat efter finansiella poster uppgick till 30 (33) MSEK.

Kassaflöde

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 1 246 (1 528) MSEK. Investeringarna uppgick till -257 (143) MSEK, varav -54 (-64) MSEK främst avser ny- och ombyggnation av butiker, och -203 (207) MSEK avser nettoförändring av finansiella placeringar. Under 2016 har Systembolaget valt att investera överskottslikviditeten i räntebärande instrument i större utsträckning jämfört med 2015.

JANUARI – DECEMBER 2016

Nettoomsättning

Intäkterna under helåret ökade med 3,0 procent jämfört med föregående år till 28 469 (27 645) MSEK. Den största ökningen inföll under första kvartalet till följd av den tidiga påsken, men även kvartal två och tre har försäljningen varit högre än föregående år för att sedan minska under sista kvartalet. Samtliga varugrupper ökade och det är fortsatt sprit, vin och starköl som står för den huvudsakliga ökningen i kronor. Intäkterna fortsätter ackumulerat att öka mer, relativt sett, än volymen, då kunderna fortsatt köper artiklar i de dyrare segmenten.

Rörelseresultat

Rörelseresultat för hela 2016 uppgick till 217 (179) MSEK. Rörelsemarginalen, exklusive alkoholskatt, uppgick till 1,3 (1,1) procent.

Försäljningskostnaderna ökade till 2 746 (2 662) MSEK och administrationskostnaderna minskade till 634 (652) MSEK. Ökningen av försäljningskostnader har flera anledningar. Personalkostnaderna i butiker blev högre jämfört med 2015 till följd av ökad försäljning, årlig löne-revision och de nyöppnade butikerna. Det senare påverkade också lokal-kostnaderna som har ökat. Under året har även planerat underhåll i butiker påverkat lokalkostnaderna. Uppgradering av affärssystem har också varit en anledning till ökade kostnader, medan avskrivningar har minskat. Efter att ombyggnation till självbetjäningbutiker blev klar 2013 har investeringstakten minskat. De minskade administrationskostnaderna förklaras av lägre pensionskostnader. Pensionskostnaderna var lägre än samma period föregående år beroende på engångskostnader i samband med övergången till ny pensionslösning 2015 och på förändrad indexering till följd av sänkt prisbasbelopp.

Finansnetto

Finansnettot uppgick till 47 (-3) MSEK varav 26 (31) MSEK avser ränteintäkter och 7 (-32) MSEK avser orealiserade värdeförändringar och -1 (-2) MSEK avser realiserade värdeförändringar och räntekostnader uppgick till -1 (0) MSEK. Under andra kvartalet erhöles en utdelning från Systembolagets dotterbolag AB K14 Näckströmsgatan om 16 MSEK.

Resultat efter finansiella poster

Kvartalets resultat efter finansiella poster uppgick till 264 (176) MSEK.

Kassaflöde

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 306 (480) MSEK. Investeringarna uppgick till -638 (-117) MSEK, varav -139 (-149) MSEK främst avser ny- och ombyggnation av butiker, och -499 (32) MSEK avser nettoförändring av finansiella placeringar. Överskottslikviditet som uppkommit under året har investerats i räntebärande instrument. Utdelning om -198 MSEK har utbetalats till ägaren under andra kvartalet.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Styrelsen beslutar årligen om företagets styrdokument som utgår från lagar, regler och ägaranvisningen. Systembolaget har under första kvartalet genomfört den årliga företagsövergripande riskanalysen. I analysen har riskerna värderats utifrån sannolikhet och konsekvens. De högst värderade riskerna är strategiska och handlar, i likhet med föregående år, om alkoholmarknadsföring och bristande konsekvens i alkohollagstiftning och tillsyn.

De finansiella riskerna som ränte-, kredit- och likviditetsrisker är begränsade. Systembolaget är självfinansierat bland annat tack vare en hög lageromsättningshastighet som matchar inköps- och betalningsvillkoren.

Systembolaget saknar räntebärande skulder. All försäljning sker i form av kontant- eller kortbetalning och därmed har Systembolaget inga väsentliga kundfordringar. Dryckesleverantörerna ansvarar för importen av alkoholhaltiga drycker samt för redovisning av alkoholskatt. Systembolagets inköp sker i huvudsak i svenska kronor och företaget är därmed i mycket liten utsträckning exponerat mot kurs- och valutarisker. Ytterligare information om hanteringen av finansiella risker framgår av not 13 Finansiella instrument i Systembolagets Ansvarsredovisning 2015.

Sammanfattning av dotterbolagen

IQ initiativet AB arbetar för att bidra till en smartare syn på alkohol som leder till att alkoholens skadeverkningar minskar. IQ-initiativet informerar, inspirerar, utmanar och är en plattform för goda exempel på alkoholförebyggande verksamhet. IQ-initiativet finansieras av Systembolaget med en årsbudget på 35 (35) MSEK. Årets resultat före skatt uppgick till 0,0 (1,5) MSEK.

AB K14 Näckströmsgatan förvaltar Systembolagets rörelsefastigheter. Per sista december uppgick resultat före skatt till 46,9 (42,4) MSEK. Resultatet påverkas av att AB K14 Näckströmsgatan i slutet på året sålde en fastighet vilket gav en vinst motsvarande 33,3 MSEK före skatt. Resultatet föregående år påverkades av återföring av periodiseringsfond motsvarande 21,2 MSEK. I övrigt är resultatet främst hänförlig till koncerninterna hyresintäkter.

Förslag till utdelning

Styrelsen föreslår att utdelning lämnas med 289158214 kronor (803 kronor per aktie). Förslaget presenteras på årsstämman den 26 april 2017.

Väsentliga händelser efter balansdagen

Inget väsentligt finns att rapportera.

Stockholm den 15 februari 2017
Systembolaget AB

Kenneth Bengtsson
Ordförande

Thord Andersson
Ordinarie ledamot

Viveca Bergstedt Sten
Ordinarie ledamot

Robert Damberg
Ordinarie ledamot

Pia Fagerström
Ordinarie ledamot

Crister Fritzson
Ordinarie ledamot

Frida Johansson Metso
Ordinarie ledamot

Håkan Leifman
Ordinarie ledamot

Kerstin Wigzell
Ordinarie ledamot

Berit Morén
Arbetsstagarrepresentant

Maria Nilsson
Arbetsstagarrepresentant

Magdalena Gerger
Verkställande direktör

Bokslutskommunikén har inte varit föremål för granskning av bolagets revisorer.

Resultaträkning i sammandrag

MSEK	Not	okt - dec 2016	okt - dec 2015	helår 2016	helår 2015
Nettoomsättning		7 587	7 622	28 469	27 645
Kostnad för sålda varor		-6 631	-6 668	-24 878	-24 157
Bruttoresultat		956	954	3 591	3 488
Försäljningskostnader	2, 3	-739	-720	-2 746	-2 662
Administrationskostnader	2, 3	-187	-194	-634	-652
Övriga rörelseintäkter		2	0	6	5
Övriga rörelsekostnader		0	0	0	0
Rörelseresultat		32	40	217	179
Finansnetto		-2	-7	47	-3
Resultat efter finansiella poster		30	33	264	176
Periodiseringsfond		104	80	104	80
Resultat före skatt		134	113	368	256
Skatt		-31	-25	-79	-58
Periodens resultat		103	88	289	198
Resultat per aktie före och efter utspädning, SEK*		287	244	803	549
Antal aktier vid periodens slut		360 000	360 000	360 000	360 000
Genomsnittligt antal aktier under perioden		360 000	360 000	360 000	360 000

* Systembolaget har inte några konvertibla instrument, optioner eller teckningsoptioner, vilket medför att ingen utspädningseffekt uppstår.

Balansräkning i sammandrag

MSEK	Not	2016-12-31	2015-12-31
Anläggningstillgångar			
Immateriella tillgångar		0	3
Materiella tillgångar		496	550
Finansiella tillgångar		2 301	1 747
Summa anläggningstillgångar		2 797	2 300
Omsättningstillgångar			
Varulager		1 272	1 161
Fordringar		173	166
Kortfristiga placeringar		271	317
Kassa och bank		1 359	1 873
Summa omsättningstillgångar		3 075	3 517
Summa tillgångar	4	5 872	5 817
Eget kapital		1 612	1 521
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond		57	161
Summa obeskattade reserver		57	161
Avsättningar			
Långfristiga avsättningar		80	81
Summa avsättningar		80	81
Skulder			
Långfristiga skulder		95	98
Kortfristiga skulder		4 028	3 956
Summa skulder		4 123	4 054
Summa eget kapital och skulder		5 872	5 817

Förändring i eget kapital

MSEK	Helår 2016	Helår 2015
Ingående balans	1 521	1 574
Periodens resultat	289	198
Utdelning	-198	-251
Utgående balans	1 612	1 521

Kassaflödesanalys i sammandrag

MSEK	okt-dec 2016	okt-dec 2015	Helår 2016	Helår 2015
Den löpande verksamheten				
Resultat före skatt	134	113	368	256
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	-20	6	109	195
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital				
Förändring av varulager	-240	-71	-111	-76
Förändring av fordringar	-9	13	-12	9
Förändring av skulder	1 408	1 487	69	176
Förändring av fordringar/skulder koncernbolag	-3	4	-21	15
Kassaflöde från den löpande verksamheten efter förändring av rörelsekapitalet	1 270	1 552	402	575
Betald skatt	-24	-24	-96	-95
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 246	1 528	306	480
Investeringsverksamheten				
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-54	-64	-139	-151
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	0	0	2
Förvärv/försäljning av finansiella tillgångar	-203	207	-499	32
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-257	143	-638	-117
Finansieringsverksamheten				
Utdelning från AB K14 Näckströmsgatan	0	-	16	-
Utdelning till ägaren	0	0	-198	-251
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0	-182	-251
Periodens kassaflöde	989	1 671	-514	112
Likvida medel vid periodens början	370	202	1 873	1 761
Likvida medel vid periodens slut	1 359	1 873	1 359	1 873

Kvartalsöversikt

MSEK	okt-dec 2016	okt-dec 2015	jul-sep 2016	jul-sep 2015	apr-jun 2016	apr-jun 2015	jan-mar 2016	jan-mar 2015
Nettoomsättning	7 587	7 622	7 405	7 170	7 337	7 068	6 140	5 785
Bruttoresultat	956	954	938	900	937	891	760	743
Försäljningskostnader	-739	-720	-655	-623	-692	-688	-660	-631
Administrationskostnader	-187	-194	-142	-145	-159	-168	-146	-145
Rörelseresultat	32	40	142	133	88	37	-45	-31
Kvartalets resultat	103	88	120	105	96	21	-30	-16
Soliditet %	28,2	28,3	36,6	37,6	28,9	30,2	33,9	36,7

Noter

NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Systembolaget AB följer Statens riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande. Redovisningen har upprättats enligt Årsredovisningslagen och Rådet för finansiell rapportering RFR 2, Redovisning för juridiska personer. RFR 2 innebär att Systembolaget ska tillämpa IFRS och därmed samtliga standarder och uttalanden utgivna av IASB och IFRIC så som de godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU. Detta ska göras så långt det är möjligt inom ramen för Årsredovisningslagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Delårsrapporten är upprättad i enlighet med IAS 34, Delårsrapportering och Bokföringsnämndens Allmänna Råd om frivillig delårsrapportering (BFNAR2007:1). Systembolaget använder sig av samma redovisningsprinciper såsom de har beskrivits i Systembolagets digitala Ansvarsredovisning 2015 under rubriken Finansiell rapportering.

Undantag från IFRS

PENSIONER

Företagets förmånsbestämda pensionsåtaganden har i enlighet med förenklingsregeln i RFR 2 beräknats och redovisats baserat på trygghandelagen, vilket avviker från IAS 19.

UTVECKLINGSKOSTNADER

Samtliga utvecklingskostnader avseende till exempel affärs-system kostnadsförs i enlighet med undantaget avseende IAS 38.57 i RFR 2.

OBESKATTADE RESERVER

De belopp som avsatts till obeskattade reserver utgör skattepliktiga temporära skillnader. På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas inte den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till de obeskattade reserverna i företaget.

LEASING

Samtliga leasingkostnader redovisas i enlighet med undantaget avseende IAS 17:20-32, samt 36-48 i RFR 2 som operationell leasing.

NOT 2 PERSONALKOSTNADER

Fjärde kvartalets totala personalkostnader uppgick till 494 (465) MSEK. Lönekostnaderna har varit högre under kvartalet till följd av den årliga lönerrevisionen och ett antal nya butiker.

NOT 3 AVSKRIVNINGAR

MSEK	okt-dec 2016	okt-dec 2015	helår 2016	helår 2015
Byggnader och mark	1	1	2	2
Materiella anläggnings- tillgångar	43	55	192	225
Immateriella tillgångar	0	1	2	8
Summa avskrivningar	44	57	196	235

NOT 4 FINANSIELLA INSTRUMENT

Systembolagets finansiella instrument består av räntebärande värdepapper, kundfordringar, likvida medel och leverantörsskulder. Räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde via resultaträkningen baserat på indata motsvarande nivå 1 enligt IFRS 7. Övriga finansiella tillgångar och skulder har korta löptider. Härav bedöms de verkliga värdena på samtliga finansiella instrument approximativt motsvara bokförda värden.

Nedan beskrivs löptiden för de räntebärande värdepapper som värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Räntebärande värdepapper kommande förfall per bokslutsdatum: MSEK	31 dec 2016	31 dec 2015
- Inom ett år	270	317
- Senare än ett år men inom två år	710	274
- Senare än två år men inom tre år	897	625
- Senare än tre år men inom fyra år	494	505
- Senare än fyra år men inom fem år	161	302
Summa räntebärande värdepapper	2532	2023

Företaget har inte kvittat några finansiella tillgångar och skulder och har inga avtal som möjliggör kvittning.

Definitioner

ALKOHOLINDEX

Alkoholindex är ett samlat mått på människors attityd till alkohol i olika situationer. Alkoholindex skapas från svaren på nio frågor om vad människor tycker är rätt och fel när det gäller alkohol. Frågorna ställs en gång per år till 2000 personer, 16 år och äldre. Ju högre index, desto mer återhållsam är attityden till alkohol. Det är Systembolagets dotterbolag IQ-initiativet AB som redovisar Alkoholindex och datainsamlingen genomförs av ett externt företag, Novus.

ALKOHOLSKATT

Alkoholskatt är en statlig punktskatt. Ändrad alkoholskatt påverkar Systembolagets intäkter parallellt med kostnad för såld vara varför ändrad alkoholskatt inte får någon effekt på bruttoresultatet.

AVKASTNING PÅ EGET KAPITAL

Periodens resultat (rullande 12 månader), 289,2 MSEK, i procent av genomsnittligt justerat eget kapital, 1651,1 MSEK = 17,5%. Eget kapital är justerat för schablonskatt, 22%, på obeskattade reserver. Genomsnittet är beräknat utifrån justerat eget kapital 2015-12-31, 1645,8 MSEK, och 2016-12-31, 1656,4 MSEK. Nyckeltalet ingår som mål i ägaranvisningen för Systembolaget.

CAN

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

GENOMSNITTLIGT ANTAL AKTIER

Genomsnittet av antal aktier i början och i slutet av perioden.

INTÄKTER/NETTOOMSÄTTNING

Intäkter/nettoomsättning omfattar intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i Systembolagets huvudverksamhet.

KOSTNADSEFFEKTIVITET

Kostnadseffektivitet beräknas utifrån förhållandet mellan totala omkostnader (justerat för engångsposter), 3 445 MSEK i förhållande till såld kvantitet (antalet sålda förpackningar viktade utifrån respektive varugrups beräknade tidsåtgång för hantering), 486,7 st = 7,1. Nyckeltalet ingår som mål i ägaranvisningen för Systembolaget.

KVALITETSLEVERANTÖRSINDEX

Kvalitetsleverantörsindex är ett sammanvägt index av nedanstående kvalitetsparametrar, vilka är betydelsefulla för att uppnå kundnytta.

- Lanseringstillgänglighet
- Produkttillgänglighet
- Leveranstidsuppföljning
- Kvalitetsreklamation
- Förpackningsreklamation
- CSR-miljö
- Lanseringsprovstopp
- Produktkvalitetskontroll

Kvalitetsleverantörsindex mäts kvartalsvis som ett rullande 12-månadersvärde.

MEDELANTAL ANSTÄLLDA

Antalet arbetade timmar dividerat med normal årsarbetstid.

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Talet avser minskningen av den klimatpåverkan som Systembolagets verksamhet har. Målet omfattar utsläpp från förpackningar, elförbrukning och interna resor och utgångsvärdet inom dessa områden är 165 144 ton CO₂ekvivalenter med 2014 som basår. Minskad klimatpåverkan mäts en gång per år.

NÖJD KUND INDEX (NKI)

NKI mäter hur nöjd kunden är med Systembolaget. Totalindex är ett medelvärde av de tre frågorna.

- Hur nöjd eller missnöjd är du med Systembolagsbutiken totalt sett?
- Hur väl motsvarar Systembolagsbutiken dina förväntningar?
- Hur pass nära eller långt ifrån ett ideal tycker du att Systembolagsbutiken ligger?

Kundernas svar, som anges på en skala från 1 till 10, omräknas till ett tal mellan 10 och 100. Systembolaget anlitar CFI Group för genomförande av undersökningen. Totalt tillfrågas årligen cirka 48 000 slumpmässigt utvalda kunder, fördelade över samtliga butiker. 2016 baseras resultatet från mätningen på 32 410 (33 191) inkomna svar. NKI mäts och redovisas från och med 2016 tre gånger årligen.

OPINIONSINDEX (OPI)

Opinionsindex mäter hur stor andel av Sveriges befolkning som vill behålla Systembolaget och monoopolet för försäljning av starköl, vin och sprit. Intervjupersonerna får ta ställning till frågan:

- Tycker du att man ska behålla Systembolaget och monoopolet på försäljningen av starköl, vin och sprit eller vill du att starköl, vin och sprit ska säljas i andra butiker?

Systembolaget anlitar TNS Sifo för genomförande av undersökningen. Totalt intervjuas 2 250 slumpmässigt utvalda personer i åldern 15–74 år varje kvartal. Opinionsindex redovisas kvartalsvis.

PRESTATIONSKULTUR

Prestationskultur mäter i vilken utsträckning medarbetarna upplever att de i sitt arbete har förutsättningar att prestera (vill, vet, kan, får och bör) och individens upplevelse av att få sina basbehov tillgodosedda. Nyckeltalet mäts en gång per år via den gemensamma medarbetarundersökningen.

RESULTAT PER AKTIE

Periodens resultat dividerat med genomsnittligt antal aktier.

RÖRELSEMARGINAL EXKLUSIVE ALKOHOLSKATT

Rörelseresultat i procent av intäkterna exklusive alkoholskatt.

RÖRELSERESULTAT

Rörelseresultat beräknas utifrån bruttoresultat, 3 591 MSEK, med tillägg för övriga rörelseintäkter, 6 MSEK, med avdrag för rörelsens kostnader, 3 380 MSEK = 217 MSEK.

SOLIDITET

Justerat eget kapital, 1 656,4 MSEK, i procent av balansomslutningen, 5 871,2 MSEK = 28,2%. Eget kapital är justerat för schablonskatt, 22%, på obeskattade reserver. Nyckeltalet ingår som mål i ägaranvisningen för Systembolaget.

TOTAL SJUKFRÅNVARO

Den totala sjukfrånvaron mäts utifrån Ekonomistyrningsverkets definition och mäter sjukfrånvarotimmar i relation till alla tillgängliga timmar under samma period. Talet mäts per rullande 12-månadersperiod.

ÅLDERSKONTROLL

Ålderskontrollen mäter andelen tillfällen då legitimation har begärts i procent av antal kontrollköp. Kontrollköpen genomförs av personer i åldersgruppen 20–24 år. Systembolaget anlitar Better Business för genomförande av köpen. Totalt genomförs under ett år cirka 5 800 kontrollköp i butik samt 600 kontroll köp hos ombud. Ålderskontrollen mäts och redovisas varje månad.

Magdalena Gerger
Verkställande direktör
Telefon 08-503 310 25

Charlotte Hansson
Ekonomidirektör
Telefon 08-503 303 75

Kommande rapporttillfällen

26 april 2017	Årsstämma 2016
27 april 2017	Delårsrapport januari – mars 2017
17 juli 2017	Delårsrapport januari – juni 2017
26 oktober 2017	Delårsrapport januari – september 2017
13 februari 2018	Bokslutskommuniké 2017

Systembolaget AB

Organisationsnummer: 556059-9473

Postadress: 103 84 Stockholm

Besöksadress: Kungsträdgårdsgatan 14

Telefon: 08-503 300 00

Fax: 08-503 310 00

Hemsidaadress: systembolaget.se